HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שאין האחין נכנסין לנחלה על פיה. דרחמנא אמר ע"פ שניים עדים (דברים יט) ולגבי נשואין דידה הוא דלקילו רבנן משום עיגונא: **כשמנשאי נאחר.** והרי נשאת: **גמ' לנחלה.** הכוסס את יבמתו זכה בנכסי אחיו: **ואין לא נדרוש מדרש תורה.**

בתמיה: **אדעתא דכתובה אתאי.** ובאפוקי ממונא קהדי בעינן: **כל מילי דאיניש כו'.** ועיקר אדעתא דנשואין אתאי וסריגן לה וכיון דסריגן לה שקלה נמי כתובה דמספר כתובה גלמוד: **דלא ידעה במאי משפריה.** וכיון דהזכירה נשואין גליא דעתא דלמסרייה אתאי והא דאמרה בריש תנו לי כתובתי שמא כסבורה היא שזו התרתה: **מתני' ויבמתה.** אשת יבמה. וטעמא דכולהו מפני ששונאות אותה ומתכוונות לקלקלה. חמותה שונאתה שאומרת בלבה זו תאכל כל יגיעי ועמלי. וכן בת חמותה אומרת זו תירש כל עמל אבי ואמי ואני אלחה. ויבמתה ירא שמא קופה להיות צרתה. ובת בעלה זו באה במקום אמי אוכלת כל עמלה: **מה בין גט ליבמה.** דאמר בפ"ב דגיטין (דף כג:) אף הנשים שאין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גטה ממדינת הים ואע"ג דעלייהו סמכינן דלריכות לומר בפני נכתב ובפני נחתם: **שהלכה מוכיח.** וסמכינן עיקר אלכתא: **גמ' בת חמיה.** שאין בת חמותה מהו: **לגירסא.** יגיע אמי שהביאה לאבי מבית אביה: **והכא נמי.** אע"ג דהיא לא אכלה לגירסא דאמה שהרי אין בעלה של זו אחיה מן האם ובני אמה נוטלין מה שהביאה אמה דתנן (כתובות דף נב:) בנין דיכרין די יהווין ליבי מינאי אינון ירתון כסף כתובתיך יתר על חולקהון דעם אחוהון אפ"ה הא קא אכלה לגירסא דבי נשאי וסניא לה: **אשת אב הרי היא בכלל בת הבעל.** כיון דזו אינה מעידה לזו ממילא נפקא לאשת אב נמי אינה מעידה לבת בעלה הלכך אין זו תוספת ולא הוצרכו להזכירו: **ור' יהודה.** אמר לך ודאי הוצרכו דבשלמא חמותה סניא לכלה מפני שסופה לירשנה ואמרה קאכלה לגירסאי כו' הלכך איצטריך למימנינהו: **אלא מאי מוסיף כו'.** כיון דאין לה על מה לשנאות חמותה אמאי קא מוסיף לה ר' יהודה לומר אינה נאמנת. ומשני טעמא דרבי יהודה כלה סניא לה לחמותה משום דמגלה לברה מילי עלה: **ורבנן כמים הפנים לפנים.** קרא כתיב כמים הפנים לפנים כמים הללו שאדם צופה בהן ורואה בהם פנים כפניו אם הוא שוחק הם שוחקות ואם הוא עוקס הם עוקסות כן לב האדם לאדם האחר אם הוא אוהב את זה גם (ג) זה הוא אוהבו ואם הוא שונא את זה גם הוא שונאו הלכך לא בעי לאוספיהו דמטעמא קמא שמעינן דאין נאמנות דכיון דחמותה סניא לכלה משום דקאכלה לגירסא כלה נמי סניא לחמותה דסניא לה וכיון דבת הבעל סניא לאשת אב נמי סניא לה **לדידה: בדברי תורה כתיב.** לפי פנים ולב שאתה נותן לתורה לבן עומד לך להעמיד גירסא אם יגעת בה תמצא אם לא יגעת לא תמצא [מגילה ו ב]. ל"א אם רבו מסביר לו פנים הוא מחכים ואם לאו אינו מחכים מרבו: **חמותה הבאה לאחר מכאן מהו.** אם יבמה היא ולא אם בעלה ושמא סופה להיות חמותה מי נאמנת לומר מת בעליך והתייבמי לבני או חלצי והנשאי לאחר: **מי מסקה.** הך אם יבא אדעתה דלמא מיית בעל ונפלה קמי יבא ברה וקאכלה לגירסא ומתכוונת לקלקלה מעכשיו כדי שלא תתייבא עוד לבנה או לא. ואע"ג דברה הבאה לאחר מיכן בדמתי' ויבמתה דהיינו משום צרות העתידות לבא התם הוא דצערא דגופה הוא ומסקא אדעתה טפי אבל שנאת חמותה לכלה מחמת ממון הוא ולא מסקא אדעתה כולי האי או לא: אמרה

וחזרו ב"ה להורות כב"ש. והא דאמר בפ' האשה שנפלו (כתובות פא. ושם) גבי ולימא אם אני יורש אשתו איני קובר ואי משום כתובה לא ניתנה כתובה לגבות מחייס ודחי מאן שמעת ליה דאית ליה מדרש כתובה בית שמאי הא אית להו שטר העומד לגבות כגבוי דמי ומאי קושיא דלמא אפילו ב"ה סייהו דהודו להו וי"ל דב"ה לא חזרו בהם מטעם מדרש כתובה אלא מטעם קל וחומר א"נ התם דחויא בעלמא הוא דמוקי כבית שמאי ולמסקנא [1] דהדר אמי שפיר כבית הלל וי"מ דלא דרשי ב"ה מדרש כתובה כל כך כמו ב"ש ולא יתכן דאי מסתבר לדורשו בכתובות כמו הכא אמאי לא דרשי ליה ב"ה ואי לא מסתבר מנא ליה דדרשי אפי' ב"ש: **בית הלל כו'.** ותימה וכי נחלקו ב"ה על הלל רבן שדורש מדרש כתובה בפ' המקבל (ב"מ קד.) דקאמר התם הלל היה דורש לשון הדיוט אנשי אלכסנדריא היו מקדשים נשותיהם ובשעת כניסתן לחופה באו אחריס וחוטפין אותן כו' ומגא כתוב בהן לכשתנשאי לי תיהוי לי לאנתו ואומר ר"י דלא דמי להתם ודאי הדבר ידוע ומוכיח שהיו כותבין בשביל שחוטפין להן אבל הכא כשתנשאי לאחר היינו על ידי עדות ברורה ולא ע"י דבר אחר וב"ש סברי דמ"מ תנשאי לאחר קרינא ביה [2]: **חוץ מחמותה כו' ויבמתה.** פי' שרוצה לקלקלה לפי שירלה שימות בעלה או יבמה ויהיו לרות זו לזו ואפי' לשמואל דאמר לעיל בסוף האשה רבה (דף לו.) דאינה כאשת איש א"כ כשיבא היבם תהא מותרת לחזור מ"מ מתכוונת היא לבייאה ועוד שמא יחלוץ לה בעלה ותנשא לאחר אז אסורה לזה ולזה ולא תפול עוד לפני בעלה ליבם ואע"ת והלא כשמעידה על יבמה שמא ייבמנה בעלה ותהא צרתה לאלתר וי"ל שאינה חוששת בכך כיון שיודעת שבעלה חי ויחזור ולבסוף יקלקלנה: **והא תנן חוץ מז' נשים.** אמתני' פרין דלא קתני אלא חמש: לאו

[1] ר"ל מה דאמר שם דמאן דמתני לה חרשא אתיא כדב המנונא אלמא דדוקא אם נשאת לא תצא וע"ש בתוס' ד"ה אית ליה ודו"ק.

[2] חסר כאן וא"ל ואע"ת בלבה הבאה לאחר מכאן פשיט ליה לקמן דאינה נאמנת וי"ל דהתם הוא דצערא דגופה מסקא אדעתא טפי אבל שנאת חמותה לכלה הוא מחמת ממון ולא מסקא אדע' וכ"ה ברש"י.

[3] נראה דל"ל ובת חמותה מייריי שמא אביה דהשתא קאכלה וכו'.

מסורת הש"ס

[א] [כתובות נג.], רש"ל, [ב] ניטין כג. לעיל כה., [ג] [נ"ל והא תניא ועיין תוס' ד"ה והא], [ד] [נ"ל דתניא], [ה] מהרש"א הגיה דהתם, [ו] [וע"ע תוס' כתובות נג. ד"ה שאין אני וכו' וע"ע תוס' נדה יד: ד"ה מאי לאו],

תורה אור השלם

1. וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלֵד יָקוּם עַל שֵׁם אָחִיו הַמֵּת וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל: דברים כה ו
2. כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם לְאָדָם:
משלי כז יט

הגהות הב"ח

(א) גמ' אי דלמא משום דלא ידעה: (ב) שם אית סויין וכו' לגירסא (דבי נשאי) תא"מ וא"כ ס"א דאימא: (ג) רש"י ד"ה ורבנן וכו' גם הוא אוהבו כל"ל ומיתא זה נמחק:

תוס' חד מקמאי

ומנסבא. איבעיא להו בת חמיה נאמנת לומר מת בעלה או לא. בעו במערבא חמות הבאה לאחר מכן מהו. הני תרי בעיי לא איפשיטו ולהומרא עבדינן:

מוסף רש"י

מה בין גט למיתה. דאמיתה לא מהימנין ואגט מהימנין (גיטין כג:). שהכתב מוכיח. ולאו עלה סמכינן כל כך (לעיל כה.).

עין משפט נר מצוה

כג א מיי' פ"ז מהלכות נחלות הל' ו ב סמג עשין לו טוש"ע מ"מ סימן רפד סעיף ב:
כד ב מיי' שם ופט"ז מהלכות אישות הל' כו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן ז סעי' מג:
כה ג מיי' פ"ז מהלכות נחלות הל' ב סמג עשין לו טוש"ע מ"מ סימן רפד סעיף ג וטוש"ע אה"ע סימן ז סעיף מג:
כו ד מיי' שם מהלכות אישות הלכה לא סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן ק סעיף ז:
כז ה ו מיי' שם טוש"ע שם סימן ז סעיף מד וסי' ק סעי' מ:
כח ז מיי' פי"ב מהל' גירושין הלכה טז סמג עשין כ טוש"ע שם סימן ז סעיף ד:
כט ח טוש"ע שם הגה"ס:

תוספות ישנים

מת בעלי. ותנו לי כתובה אינה נאמנת. כלומר דדעתה אכתובה וכן אומר ר"י דהאשה שאמרה לבעלה גרשתני דנאמנת גרשתני ותן לי כתובה אינה נאמנת וא"ל ע"ש לעיל [דף קמו] לוקמה בסמי דפריך ולהימנה כרב המנונא. ומשמע (מהכא) [שם] דרב המנונא מהני אף ליגשא. ובכתובות [דף כג:] לא משמע כן [1]: דקאכלה לגירסא דבי נשא. וא"ת אמאי לא קאמר כמו כן דקאכלה לגירסא דאם שהרי האב ירא אמה וכמו (ייבמות) [ייבמות]. וי"ל כגון שהיה לאמה בנין דכרין (דהיינו) [דהם טוטלין] מה שהביאה אמם: ההוא בד"ת דלומר לפי פנים שאתה נותן לב להעמיק ולהסביר הוא עומד לך ל"א אם רבו מסביר לו פנים הוא מחכים ואם לאו אינו מחכים: בי מסקא אדעתא דמית בעלה ונפלה קמי אחיו [2] וי"ל דהתם תנשא אפי' מסקא אדעתה טפי אבל שנאת חמות לכלתה היא מחמת דלא מסקא אדעתא כולי האי וא"ת חמותה וכת חמותה נמי סניא לה משום דאכלה לגירסא לאחר מיתה וי"ל דחמות מייריי שמת בעלה וכת חמותה ג) דהשתא קאכלה לגירסא דאם:

---

[1] ר"ל מה דאמר שם דמאן דמתני לה חרשא אתיא כדב המנונא אלמא דדוקא אם נשאת לא תצא וע"ש בתוס' ד"ה אית ליה ודו"ק.

[2] חסר כאן וא"ל ואע"ת בלבה הבאה לאחר מכאן פשיט ליה לקמן דאינה נאמנת וי"ל דהתם הוא דצערא דגופה מסקא אדעתא טפי אבל שנאת חמותה לכלה הוא מחמת ממון ולא מסקא אדע' וכ"ה ברש"י.

[3] נראה דל"ל ובת חמותה מייריי שמא אביה דהשתא קאכלה וכו'.